

Projev prezidenta republiky při udílení státních vyznamenání

28.10.2023 - Petr Pavel | Správa Pražského hradu

Vážený pane prezidente Klausí, vážená paní Klausová, vážená paní Havlová, vážení nejvyšší ústavní činitelé, vážení vyznamenání, členové diplomatického sboru, vážení hosté, vážení spoluobčané,

už po sto páté slavíme založení naší republiky. Je pozoruhodné, jakými změnami si za tu dobu prošla. Dnes jsme v podstatě jiným státem, rozlohou polovičním. Přesto se za prvorepublikovým Československem stále ohlížíme. Jeho dvacetileté trvání je pro nás dodnes silnou inspirací. Patřili jsme k nejvyspělejším ekonomikám tehdejšího světa. Byli jsme ostrovem demokracie ve fašismem zmítané střední Evropě. Země měla odpovědné a morálně silné vedení v osobě prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka. Dosáhli jsme téměř na vrchol. Samozřejmě, všechno nebylo ani zdaleka dokonalé, ale měli jsme správný směr a naplňovali vizi vlastního demokratického státu.

Od konce první republiky se naše území postupně zmenšovalo. To ale neznamená, že bychom se měli cítit jako malý stát. Dnes jsme osmou nejlidnatější zemí Evropské unie. A usilujeme o to, aby náš význam v Evropě i nadále rostl.

Na minulost bychom měli nahlížet férově a sebevědomě. Často se vracíme k našim historickým prohrám, rokům 1938, 48 nebo 68 a obdobím nesvobody, která následovala. Soustředíme se ale více na úspěchy, právě na rok 1918 nebo 1989, ale také na vstup do NATO v roce 1999 a rozhodně na náš vstup do Evropské unie v roce 2004.

V naší historii jsou ale i temné události, na které nemůžeme být hrdí. Řešením není zavírat před nimi oči. Musíme sebrat odvahu přijmout je a jít dál. Jedině otevřené přijetí minulosti v její pravdivé podobě nás přivede k úplnému vyrovnání se s ní a k pocitu vlastního osvobození.

Možná i kvůli naší složité novodobé historii máme někdy tendence se podceňovat, nevěřit ve vlastní schopnosti a ztrácet naději v lepší budoucnost. Rád bych tu dnes na tomto pro nás tak symbolickém místě zdůraznil, že důvodů ke zdravému sebevědomí máme mnoho. A to za přítomnosti desítek vyznamenaných, kteří jsou toho tím nejlepším důkazem.

K pozitivnímu pohledu do budoucnosti nepřispívá válka, kterou proti Ukrajině vede Rusko, ani islamistický teror, na který musí reagovat Izrael. My však dnes máme to nejpevnější bezpečnostní ukotvení, jaké jsme kdy v naší historii měli. Vědomí, že jsme součástí nejsilnějšího obranného uskupení na světě, které budí skutečný respekt a ve kterém máme rovnocenný hlas s našimi spojenci, je základem naší jistoty. Zároveň se ale nemůžeme spoléhat jenom na vnější záruky našich spojenců. I v NATO totiž platí, nejdříve sami a pak společně. Proto musíme posilovat naši bezpečnost především vlastními silami.

Naše země leží v srdci Evropy, a je tak zcela přirozené, že jsme součástí Evropské unie. Projektu, který Evropě přinesl mír a prosperitu. Evropa byla po staletí zmítána množstvím válek, ale od doby, kdy se postupně začala integrovat až do dnešní podoby Evropské unie, spolu její členské státy neválčí.

Unie dává lidem příležitosti, jaké jsme nikdy neměli. Naše firmy mají k dispozici volný trh, který je pětáctýřicetkrát větší než ten český. Na něm mohou prodávat své výrobky za stejných podmínek jako u nás doma. Společný evropský trh také dává práci lidem v Česku. A ti, co to chtějí zkusit za hranicemi, mohou bez omezení pracovat ve kterékoli ze členských zemí. Společná evropská pravidla nám garantují nezávadnost zboží a potravin, které se k nám dovážejí. Jejich výsledkem je i výrazně lepší životní prostředí nebo ochrana práv jednotlivců v digitálním světě.

Je to právě Evropská unie, která investuje nejvíc prostředků do vyrovnávání rozdílů mezi chudými a bohatými regiony. A to mnohem víc, než kolik vynaložily naše vlády z národních zdrojů. V Evropě můžeme volně cestovat. Stejně tak můžeme svobodně studovat a všude v Evropě se cítit jako doma. Evropa totiž je náš domov.

Společný evropský projekt není bez chyb, ale je to projekt, který má ty nejlepší motivace a cíle. My jsme jeho součástí a my také máme právo a všechny možnosti o něm spolurozhodovat. Není to žádný Brusel, který rozhoduje o nás bez nás. Jsou to Slováci, Poláci, Holanďané, Dánové, Portugalci, Češi a všichni další, kteří společně rozhodují o naší společné Evropě. Ve vlastních rukou máme mnoho nástrojů, kterými můžeme podobu Evropské unie ovlivňovat správným směrem. Máme podobné šance jako všechny ostatní členské země. Nejsme to my a oni. Jsme Češi a jsme současně Evropané. Jsem hrdým Čechem, ale zároveň cítím silnou sounáležitost s Evropou.

Česká republika je v zahraničí slyšet a v rostoucí míře v tom dobrém. Na to bychom měli být hrdí. Po dlouhé době panuje shoda mezi našimi vrcholnými ústavními představiteli na směřování zahraniční politiky a jsem rád, že se podařilo na tomto poli najít shodu i s nejsilnější opoziční stranou. Nemusíme ujišťovat naše spojence v Unii, v Alianci i v OSN, že se na Česko mohou spolehnout. Oni to ví.

Naši velikost a důvěryhodnost dokazujeme i činy. Naše pomoc Ukrajině je výrazem hodnot, které sdílíme se svobodným demokratickým světem. Jsem hrdý na českou společnost, která ukázala solidaritu a humanitu, když přijala téměř půl milionu uprchlíků z Ukrajiny a když lidé dokázali na pomoc Ukrajině v různých sbírkách vybrat neuvěřitelné částky.

Vedle vědomí, že jsme ochotni pomáhat lidem v nouzi, se navíc ukazuje, že naše otevřenost má i další pozitivní dopady. Dnes jsou uprchlíci z Ukrajiny zapojeni do české ekonomiky, platí daně a pomáhají tam, kde se nám pracovních sil dlouhodobě nedostává.

Už přes třicet let opět žijeme v demokracii. Přesto je u nás podpora demokracie dlouhodobě slabší než v zemích na západ od našich hranic. Před třiceti lety jsme měli obrovská očekávání. U mnohých se však jejich představy o demokracii nenaplnily a cítí se zklamaní. Mají pocit, že demokracie je příčinou toho, co se v minulých desetiletích nepovedlo. Tak to ale není. Demokracie je vládou lidu a je to vláda nás všech nám všem. A bude jen taková, jakou si ji my všichni, občané naší země, uděláme. Je tedy nejen velkou příležitostí, ale také naší velkou společnou odpovědností.

Všichni máme právo volit si své zástupce, své politiky. A potom je také důsledně sledovat, jak své pozice zastávají a zda je to skutečně ve prospěch občanů. Buďte na své politiky nároční, mě nevyjímaje.

Evropou, ale i jinde ve světě, se šíří podbízivé lákadlo populismu a vlády pevné ruky. Populismu, který slibuje, který straší, který si pohrává s nacionální nesnášenlivostí a nedůvěrou ke všemu, co přichází z venku. Najděme v sobě odvahu a nepodporujme zdánlivě snadnou cestu. Chceme být zemí svobodných a sebejistých lidí, nebo se části své svobody vzdáme a odevzdáme se do rukou někoho, kdo slibuje, že se o nás postará?

Demokracie není snadná cesta a volbami rozhodně nekončí. Každý má šanci přispět. Někteří vstoupí do politické strany nebo místního hnutí ve své obci, protože chtějí změnu. Jiní mohou přispět občanskou aktivitou, konkrétními činy ve svém okolí, tlakem na politiky nebo organizací akcí ve vlastní komunitě. Je to společný projekt, ve kterém každý může a měl by hrát svou roli. Jen tak zůstaneme společností svobodných, odpovědných a aktivních lidí, kterou Václav Havel nazýval občanskou společností.

Největším bohatstvím České republiky jsou naši lidé. Přesvědčuji se o tom na svých cestách do regionů, ale i při svém setkávání s Čechy v zahraničí. Jsou to studenti na univerzitách, podnikatelé, inovátoři, ale i lékaři a zdravotníci, vojáci a policisté, učitelé na všech stupních i ti, co se živí vlastníma rukama. Zkrátka všichni, kteří k tomu, co dělají, přistupují pozitivně a poctivě. Pokud toto lidské bohatství dokážeme správně rozvíjet, máme na to hrát ve světě první ligu.

Většina z nás pamatuje počátek devadesátých let. Společnost tehdy doslova překypovala energií, očekáváním a odhodláním ke změnám. Chtěli jsme svobodné volby, demokracii, svobodu a tržní ekonomiku. Chtěli jsme na západ, do Evropské unie a do NATO. A když se to vše pomalu naplnilo, jako bychom ztratili směr a odhodlání.

Naše ekonomika z části vyčerpala některé z původních výhod, třeba chuť Západu u nás investovat kvůli levné pracovní síle. Musíme tak hledat nové cesty k úspěchu a růstu. Potřebujeme nový směr, nový plán pro budoucnost této země. Potřebujeme takový směr, který většina společnosti přijme za svůj nový společný cíl. Tak, jako tomu už v minulosti vícekrát bylo.

Potřebujeme vzdělanou a kvalifikovanou společnost, která dostojí nárokům pracovního trhu zítřka. A takový vzdělávací systém, ve kterém každé dítě bez rozdílu prostředí, ze kterého vychází, bude mít stejné příležitosti uspět.

Potřebujeme ekonomiku mnohem více založenou na inovacích, provázanou s výsledky našeho výzkumu, proměnit orientaci naší ekonomiky z výrobní na vzdělanostní. Nestačí jen umět produkty kvalitně vyrobit. Největšího přínosu dosáhneme, pokud je lidé u nás nejprve vymyslí, vyrobí, zkompletují, prodají a pak zajistí i servis. Musíme se připravit na nové výzvy, například na to, jak do našich životů zasáhne umělá inteligence nebo klimatická změna.

Musíme být schopni rychleji odstraňovat rozdíly mezi chudnoucími regiony a zbytkem naší země. Nemůžeme jen přihlížet, jak část země roste a jiné části se dlouhodobě topí v problémech. Musíme motivovat obce i kraje ve všech částech naší země, aby se snažily přitáhnout perspektivní firmy, které nabídnou lidem dobře placenou práci. Státní správa musí být efektivnější a musíme jí pro to vytvořit legislativní podmínky, aby mohla rychle postupovat realizace důležitých projektů, například v oblasti bydlení nebo dopravy.

Čeká nás mnoho změn, abychom byli více konkurenceschopní, aby se v naší zemi lépe žilo. Abychom uspěli, měli bychom trochu potlačit naše národně specifické, často zbytečně skeptické myšlení. Není to tak složité, stačí si říci, chceme, můžeme, konáme. A když to nevyjde napoprvé, zkusíme to znovu a znovu, dokud neuspějeme, anebo jak říkal otec mladému Brucei Waynevi ve filmu Batman, padáme proto, abychom se naučili se znovu vstávat.

To, že odvaha, odhodlání, snaha a píle přináší výsledky, nám dokazují příběhy lidí, kterým dnes udělím státní vyznamenání. Všichni jsou důkazem toho, že překonávání překážek má smysl. Vladislavský sál nikdy nebude dost velký na to, aby se do něj vešly všechny takové příběhy. Ocenění by si stejně tak zasloužily všechny děti, které se nebojí bránit své spolužáky proti šikaně. Rodiče samozivitelé, kteří zvládají péči o své děti bez podpory partnerů. Všichni, kdo se starají o své blízké s

postižením i ti, kteří pomáhají potřebným, které často ani neznají. Jsou to všichni ti, kteří volí cestu dobra, spravedlnosti a poctivosti, i když pro ně ani zdaleka není tou nejpohodlnější.

Je mi obrovskou ctí, že dnes mohu na Pražském hradě přivítat a osobně vyznamenat desítky lidí, kteří svým životem inspirují mnohé z nás a kteří svým osobním příběhem prokázali naší zemi mimořádnou službu. Tyto osobnosti jsou tím nejlepším vzorem a inspirací pro hledání společného příběhu naší země, pro pojmenování cesty, kterou chceme společně jít dál.

Děkuji Vám za pozornost.

<https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/verejna-vystoupeni-a-rozhovory/projev-pr-ezidenta-republiky-pri-udileni-statnich-vyznamenani-17459>